

DECIZIE

08 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței
judecători

Tatiana Vieru
Valentina Clevadi
Oleg Sternioală

examinînd recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Belautomaz” împotriva încheierii din 24 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău, adoptată la cererea de chemare în judecată depusă de creditorul Societatea pe Acțiuni „Direcom” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Belautomaz” cu privire la declararea nulității contractului de locațiune,

c o n s t a t ă:

SA „Direcom”, IDNO 1002600056855, cu sediul în mun. Chișinău, str. Lunca Bîcului, nr.29, s-a adresat cu cerere introductivă în instanța de insolabilitate, prin care a solicitat intentarea procesului de insolabilitate în privința sa din motiv că în perioada ultimilor nouă ani societatea înregistrează datoriile creditoriale în sumă de 30348734, 71 lei, iar valoarea creanțelor debitoriale constituie suma de 5675143, 78 lei.

Prin încheierea din 19 septembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău s-a admis spre examinare cererea introductivă depusă de debitor și au fost aplicate măsurile de asigurare prevăzute de art.21 alin.(5) al Legii insolabilității.

Prin hotărîrea din 19 noiembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău s-a intentat procesul de insolabilitate în privința SA „Direcom”.

Prin încheierea din 13 octombrie 2014 a Curții de Apel Chișinău s-a intentat procesul de faliment în privința debitorului SA „Direcom”, iar Igor Bulgaru a fost desemnat ca lichidator.

La data de 30 aprilie 2015, lichidatorul SA „Direcom” -Igor Bulgaru a depus o cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Belautomaz” solicitînd declararea nulă a contractului de locațiune nr.17/13 din 01 martie 2013 încheiat între SA „Direcom” și SRL „Belautomaz”, încasarea din contul SRL „Belautomaz” în beneficiul SA „Direcom” a datoriei în mărime de 13379, 20 euro, conform cursului BNM la ziua achitării.

În motivarea cererii, lichidatorul SA „Direcom” a invocat că în baza contractului de locațiune nr. 17/13 din 01 martie 2013, valabil pînă la 01 februarie 2016, SA „Direcom” a dat în locațiune SRL „Belautomaz” un spațiu nelocativ – depozit, cu suprafața totală 144 m.p., amplasat pe str. Lunca Bîcului, nr. 29. Contractul de locațiune a fost semnat de SRL „Belautomaz” în persoana fostului

administrator Ecaterina Micușeva și SA „Direcom”, în persoana contabilului.

Conform procesului-verbal de inventariere, întocmit în rezultatul inventarierii efectuate în perioada -02 octombrie 2013-10 octombrie 2013, s-a constatat, că „de facto” SRL „Belautomaz” închiriază un spațiu de 844 m.p., adică cu 700 m.p. mai mult decât suprafața prevăzută în contractul de locațiune.

Menționează că, în baza explicațiilor primite de la fostul administrator al SA „Direcom” și reprezentantul debitorului, a aflat că SRL „Belautomaz” i-au fost expediate mai multe somații cu solicitarea achitării locațiunii și pentru spațiile efectiv ocupate, însă nu a survenit nici un răspuns.

Indică că, la data de 01 noiembrie 2013 SRL „Belautomaz” a reziliat unilateral contractul de locațiune și a semnat un nou contract de locațiune cu SRL „Servmont Prim”.

Susține că, pentru perioada de 01 martie 2013 - 31 octombrie 2013, SRL „Belautomaz” urma să plătească locațiunea suplimentară pentru 700 m.p., ce erau ocupați samovolnic, însă a refuzat să o facă.

Remarcă că, SRL „Belautomaz” este acționarul majoritar al SA „Direcom” cu 25% acțiuni și anume SRL „Belautomaz” a întocmit contractul de locațiune, a indicat samovolnic prețul în contract și a convins contabilă să semneze acel contract. La momentul intrării în posesie a spațiului arendat, SRL „Belautomaz” a ocupat o suprafața mult mai mare, deoarece se considera proprietar majoritar a bunului și a presupus că dispune de aceste împuterniciri.

Afirmă că, la acel moment administratorul întreprinderii putea doar să înainteze pretenții, fără a putea remedia efectiv situația conflictuală creată.

Declară că, administrația SRL „Belautomaz” a fost notificată despre necesitatea achitării chiriei pentru toată suprafața imobilului real ocupat începând din data aflării în locațiune, adică din 01 martie 2013, rezultând din prețul mediu de chirie pentru un metru pătrat la SA „Direcom”. După primirea notificării, SRL „Belautomaz”, în luna noiembrie 2013, a părăsit încăperile închiriate, prin ce a reziliat contractul unilateral. În somația expedită a fost indicat prețul chiriei rezultând din prețul de 3,50 euro/metru patrat. Însă, studiind situația reală, a stabilit că prețul mediu pentru locațiune a oficiilor constituie 3,50 euro/m.p. lunar, iar prețul mediu pentru locațiune a depozitelor constituie 2,10 euro/m.p. lunar.

Specifică că, perioada pentru care se solicită achitarea prețului locațiunii a suprafeței de 700 m.p. ce a fost suplimentar ocupată de SRL „Belautomaz” constituie 01 martie 2013 – 31 octombrie 2013, ce constituie opt luni. Datoria SRL „Belautomaz” pentru locațiune față de întreprinderea insolubilă SA „Direcom” constituie suma de 11760,00 euro.

Accentuează că, contractul de locațiune încheiat între SRL „Belautomaz” și SA „Direcom” conține o clauză abuzivă privind suma pentru locațiunea suprafeței depozitului de 144 m.p.

Conform pct. 1.9 al contractului, părțile au stabilit prețul locațiunii în sumă de 1800 lei lunar. Rezultând din prețul mediu de locațiune a spațiilor pentru depozit la SA „Direcom”, ce constituie 2,10 euro/m.p. lunar, debitorul poprit urma să achite suma de 302,4 euro pe lună. Însă, SRL „Belautomaz”, fiind acționar a SA „Direcom”, a încheiat acest contract cu clauză abuzivă folosind statutul său special, prin ce a fost cauzat un prejudiciu considerabil întreprinderii insolubile SA

„Direcom”.

Precizează că, suma de 1800 lei constituie în mediu 100 euro pentru perioada de închiriere a spațiilor comerciale de către SRL „Belautomaz”. SRL „Belautomaz” datorează SA „Direcom” suplimentar pentru închirierea spațiului de 144 m.p. suma de 1619,20 euro.

Prin încheierea din 24 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău s-a scos de pe rol cererea de chemare în judecată depusă de creditorul SA „Direcom” împotriva SRL „Belautomaz” cu privire la declararea nulității contractului de locațiune.

La data de 09 martie 2016, SRL „Belautomaz” a declarat recurs împotriva încheierii din 24 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat casarea încheierii contestate, cu remiterea pricinii spre examinare în instanța de fond.

În motivarea recursului s-a invocat că încheierea din 24 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău, de care a luat cunoștință la data de 29 februarie 2016, o consideră neîntemeiată și care urmează a fi casată.

Susține că, SRL „Belautomaz” nu a fost înștiințată legal despre data și ora ședinței de judecată.

Menționează că, cererea de chemare în judecată la acțiunea SA „Direcom” împotriva SRL „Belautomaz” privind declararea nulității contractului de locațiune, a fost repartizată la data de 04 mai 2015, în mod automat-aleatoriu judecătorului Marina Anton. Conform certificatului din 08 iunie 2015 judecătorul Marina Anton s-a aflat în concediu medical. Astfel, prima ședință de judecată a fost numită pentru data de 24 iunie 2015. Despre numirea ședinței de judecată pentru data de 24 iunie 2015, SRL „Belautomaz” nu a fost înștiințată legal, iar la materialele pricinii lipsește o careva dovadă în acest sens.

Specifică că, conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 24 iunie 2015, s-a indicat, că SRL „Belautomaz” nu s-a prezentat la ședința de judecată din motive necunoscute acesteia, fără a verifica procedura de citare legală a părții.

Remarcă că, din textul procesului-verbal al ședinței de judecată din 24 iunie 2015, se constată că în pricina dată a avut loc doar o singură ședință de judecată și nu este clar de unde concluzia instanței de judecată expusă în încheierea din 24 iunie 2015 precum că SRL „Belautomaz” a ridicat obiecții împotriva soluționării litigiului în instanța de judecată, dacă aceasta n-a fost prezentă la ședința de judecată.

Consideră că, instanța de judecată neîntemeiat a dispus scoaterea cererii de pe rol, urmînd să respingă demersul în acest sens și să rețină spre examinare această cerere conform competenței jurisdicționale prevăzute de art. 5 al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012.

Conform art. 5 alin.(5) lit. g) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, printre principalele competențe ale instanței de insolvență este judecarea acțiunilor introduse de administratorul insolvenței/lichidator privind nulitatea actelor juridice încheiate de către debitor anterior intentării procesului.

Reiterează că, în contextul prevederilor art. 3 alin. (2) al Legii cu privire la arbitraj nr. 23 din 22 februarie 2008, nu poate face obiectul unei convenții de arbitraj următoarele pretenții și anume: pretențiile ce țin de dreptul familiei, pretențiile izvorîte din contractul de locațiune a încăperilor de locuit și pretențiile patrimoniale cu privire la locațiune și drepturile asupra acestora.

Conform Hotărîrii Explicative nr. 2 din 30 martie 2015 a Plenului Curții

Supreme de Justiție a R.Moldova cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a prevederilor legale la soluționarea unor chestiuni în cadrul examinării litigiilor în care părțile au încheiat convenția de arbitraj, este menționat că nu pot face obiectul unei convenții arbitrale și vor fi soluționate doar de către instanța de judecată, raporturile juridice pe care legea le atribuie expres în competența instanței de judecată după cum sînt atribuite prin lege raporturile juridice în pricinile în procedura insolvenței.

Indică că, competența jurisdicțională la examinarea cererii date este a instanței de insolvență.

Conform art. 8 alin. (1) a Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, hotărârile și încheierile instanței de insolvență pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

Instanța de insolvență a adoptat încheierea la data de 24 iunie 2015, iar recursul a fost declarat de SRL „Belautomaz” la data de 09 martie 2016.

Materialele pricinii atestă că instanța de insolvență a expediat încheierea contestată lichidatorului SA „Direcom”-Igor Bulgaru și SRL „Belautomaz” conform scrisorii de însoțire (f.d.20), care nu este datată, însă lipsesc date despre recepționarea încheierii din 24 iunie 2015 prin intermediul oficiului poștal.

Concomitent, Colegiul reține că conform mențiunii efectuate pe coperta dosarului, rezultă că avocatul Sergiu Bejan-reprezentantul SRL „Belautomaz” a făcut cunoștință cu dosarul și a primit copia încheierii din 24 iunie 2015 la data de 29 februarie 2016. Alte date care să ateste contrariul, la materialele cauzei lipsesc.

Astfel, Colegiul consideră că recursul declarat la data de 09 martie 2016 de SRL „Belautomaz” împotriva încheierii din 24 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău, este în termen.

Analizând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de SRL „Belautomaz”, întemeiat și pasibil de a fi admis, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul, să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

Conform art. 1 alin.(4) al Legii insolvenței, nr. 149 din 29 iunie 2012, procesul de insolvență se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

Curtea de Apel Chișinău, ca instanță de insolvență, în conformitate cu art. 355-356 Cod de procedură civilă, fiind investită cu judecarea pricinii în speță, respectiv cu examinarea cererilor înaintate în procesul de insolvență, conform temeiurilor și obiectul cererii, a ajuns la concluzia de a scoate de pe rol cererea de chemare în judecată depusă de creditorul SA „Direcom” împotriva SRL

„Belautomaz” cu privire la declararea nulității contractului de locațiune.

Din materialele pricinii rezultă că prin încheierea din 19 septembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău s-a admis spre examinare cererea introductivă depusă de debitor și a aplicat măsurile de asigurare prevăzute de art.21 alin.(5) al Legii insolabilității.

Prin hotărîrea din 19 noiembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău s-a intentat procesul de insolabilitate în privința SA „Direcom”.

Prin încheierea din 13 octombrie 2014 a Curții de Apel Chișinău s-a intentat procesul de faliment în privința debitorului SA „Direcom”, iar Igor Bulgaru a fost desemnat ca lichidator.

La data de 30 aprilie 2015, lichidatorul SA „Direcom” -Igor Bulgaru a depus o cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Belautomaz” solicitînd declararea nulă a contractului de locațiune nr.17/13 din 01 martie 2013 încheiat între SA „Direcom” și SRL „Belautomaz”, încasarea din contul SRL „Belautomaz” în beneficiul SA „Direcom” a datoriei în mărime de 13379, 20 euro, conform cursului BNM la ziua achitării (f.d.2-3).

Prin încheierea din 24 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău s-a scos de pe rol cererea de chemare în judecată depusă de creditorul SA „Direcom” împotriva SRL „Belautomaz” cu privire la declararea nulității contractului de locațiune (f.d.17-19).

Ca temei de scoatere a cererii de pe rol, instanța de insolabilitate a indicat prevederile art. 267 lit.e) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care părțile au încheiat un contract prin care litigiul urmează a fi soluționat pe cale arbitrală, iar pînă la examinarea pricinii în fond, pîrîtul a ridicat obiecții împotriva soluționării litigiului în judecată.

Colegiul reține că prin recursul declarat de SRL „Belautomaz” împotriva încheierii din 24 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău, recurentul a invocat că nu a fost înștiințat legal despre data și ora desfășurării ședinței de judecată și, concomitent că a fost în imposibilitate de a ridica obiecții împotriva soluționării litigiului în judecată în atare circumstanțe.

Conform art. 6 alin. (1), (2) al Legii insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, citarea participanților la proces se efectuează de către instanța de insolabilitate din oficiu. În procedurile contencioase, reglementate de prezenta lege, vor fi citate în calitate de părți numai persoanele, ale căror drepturi sau interese sînt supuse spre soluționare instanței de insolabilitate în condiții de contradictorialitate. În celelalte cazuri se aplică dispozițiile din Codul de procedură civilă referitoare la procedura necontencioasă în măsura în care nu contravin unor dispoziții expres prevăzute de prezenta lege.

Conform prevederilor Legii insolabilității, desfășurarea procesului de insolabilitate are loc în conformitate cu Codul de Procedură Civilă.

În conformitate cu art. 100 alin.(1) Cod de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.

În conformitate cu prevederile art. 102 alin. (3) și (4) Cod de procedură civilă,

comunicarea citației se realizează prin înmânarea ei participanților la proces, martorilor, experților, specialiștilor, interpreților astfel încât aceștia să se poată pregăti de proces și să se prezinte la timp în fața instanței. Citația se înmânează părții cu cel puțin 3 zile înainte de data judecării.

În conformitate cu prevederile art. 105 alin. (1) Cod de procedură civilă, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea, care se înmânează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței.

Materialele cauzei relevă că în cadrul soluționării litigiului, SRL „Belautomaz” nu a fost înștiințată legal despre data și ora ședinței de judecată, deoarece lipsesc la materialele pricinii careva confirmări în acest sens, argument invocat și de recurent.

În contextul normelor precitate supra, Colegiul decelează că în speță nu a fost respectată procedura de înștiințare legală a SRL „Belautomaz”.

Astfel, raportînd normele enunțate la circumstanțele cauzei, Colegiul constată că instanța de insolabilitate, fără a întreprinde toate măsurile necesare în vederea înștiințării legale a SRL „Belautomaz”, s-a pronunțat prin încheiere asupra scoaterii cererii de pe rol. Or, la materialele cauzei lipsesc careva confirmări ce să ateste citarea legală a SRL „Belautomaz”, rezultînd din prevederile art. 105 alin.(1) Cod de procedură civilă.

Or, conform art. 205 alin. (2) Cod de procedură civilă, în cazul neprezentării în ședința de judecată a unui participant la proces despre a cărui citare legală nu există date, procesul se amîină.

La acest capitol, Colegiul reține și argumentul recurentului că în condițiile neînștiințării legale despre data și ora ședinței de judecată, era în imposibilitate de a ridica obiecții împotriva soluționării litigiului în judecată, fapt constatat de instanța de insolabilitate în actul de dispoziție contestat.

Mai mult, Colegiul reliefa că SRL „Belautomaz” nu a depus careva explicații sau o referință, din care s-ar profila obiecțiile SRL „Belautomaz” împotriva soluționării litigiului în judecată.

Ipoteza instanței de insolabilitate precum că SRL „Belautomaz” a ridicat obiecții împotriva soluționării litigiului în judecată nu este confirmată prin careva înscrisuri în acest sens, or, în lipsa suportului probatoriu nu constituie decît o asumptie.

De asemenea, Colegiul menționează că în cazul înaintării unor cereri și respectiv adoptarea unor acte de dispoziție pe marginea acestora, inclusiv în procesul de insolabilitate, după caz, urmează a fi aduse la cunoștință persoanei vizate, ceea ce în speță nu s-a efectuat, or, careva probe care să ateste contrariul nu au fost prezentate.

Prin urmare, Colegiul reține că instanța de insolabilitate nu a garantat recurentului posibilitatea de a fi prezent în ședința de judecată, de a prezenta probe și alte date importante pentru soluționarea pricinii, precum și de a participa la dezbaterile judiciare, de a înainta obiecții și a da explicații pe cazul dat, rezultînd din prevederile art. 56 Cod de procedură civilă.

La caz, se constată că pricina a fost examinată în absența recurentului, deși vizează nemijlocit drepturile și interesele acestuia, ceea ce servește drept temei de casare a încheierii recurate și remiterea pricinii spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău.

La rejudecarea pricinii, instanța de insolvabilitate urmează să verifice și circumstanțele pricinii în partea ce țin de argumentele invocate de recurent în raport cu poziția SA „Direcom”, referitor la temeinicia scoaterii cererii de pe rol din motivul invocat în actul de dispoziție, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

De asemenea, Colegiul menționează că la rejudecarea pricinii instanța de insolvabilitate la soluționarea cererii SA „Direcom”, urmează să ia în considerare și argumentele recurentului, conform cărora se pretinde că competența în examinarea prezentei cereri de chemare în judecată aparține instanței de insolvabilitate și nu instanței de arbitraj.

Sub acest aspect, recurentul invocă că pretențiile izvorâte din contractul de locațiune a încăperilor de locuit și pretențiile patrimoniale cu privire la locațiune și drepturile asupra acestora, rezultând din prevederile art. 3 alin. (2) al Legii cu privire la arbitraj nr. 23 din 22 februarie 2008, nu pot face obiectul unei convenții de arbitraj, care statuează expres că pretențiile care țin de dreptul familiei, pretențiile izvorâte din contractele de locațiune (chirie) a încăperilor de locuit, inclusiv litigiile cu privire la încheierea, validitatea, încetarea și calificarea unor astfel de contracte, pretențiile și drepturile patrimoniale cu privire la locuințe nu pot face obiectul unei convenții arbitrale.

În consecință, instanța de insolvabilitate la rejudecarea pricinii urmează a se expune și sub acest aspect, rezultând din poziția SRL „Belautomaz”, or, această conjunctură a privat SRL „Belautomaz” de dreptul de a-și expune poziția vizavi de scoaterea cererii de pe rol pe motivele invocate.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului reamintește că garanțiile referitoare la un proces echitabil implică în principiu dreptul, pentru părțile la proces, de a lua cunoștință de orice înscris sau observație prezentată instanței și să o dezbată (Lobo Machado împotriva Portugaliei, pct.31, 20 februarie 1996, Göç împotriva Turciei (MC), pc.55, nr. 36590/97, Wyssenbach împotriva Elveției, nr.50478/06, pct. 35, 22 octombrie 2013). Efectul real al observațiilor este de mică importanță și că părțile unui litigiu trebuiau să aibă posibilitatea de a preciza dacă apreciau că un document necesita observații din partea lor, idee valabilă în special în cazul încrederii justițiabililor în funcționarea justiției: aceasta se bazează, printre altele, pe asigurarea că s-au putut exprima cu privire la orice înscris din dosar (Nideröst-Huber împotriva Elveției, pct.24, 18 februarie 1997, Schaller-Bossert împotriva Elveției, pct.43, nr.41718/05, 28 octombrie 2010).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat indubitabil încălcarea procedurii de citare legală la examinarea cererii de chemare în judecată depusă de creditorul SA „Direcom” împotriva SRL „Belautomaz” cu privire la declararea nulității contractului de locațiune, omisiune care nu poate fi corectată la examinarea prezentului recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de SRL „Belautomaz” și a casa integral încheierea din 24 iunie 2015 a Curții

de Apel Chișinău, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu prevederile art. 428, art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Belautomaz”.

Se casează încheierea din 24 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău, adoptată la cererea de chemare în judecată depusă de creditorul Societatea pe Acțiuni „Direcom” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Belautomaz” cu privire la declararea nulității contractului de locațiune, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Valentina Clevadî

Oleg Sternioală